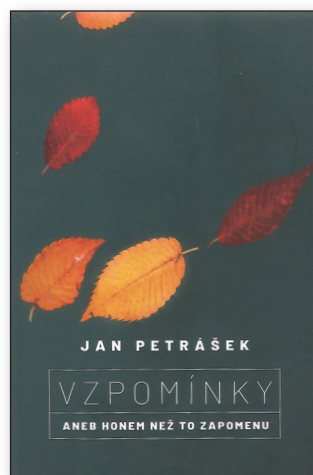

Jan Petrášek: Vzpomínky aneb honem než to zapomenu

Praha: Galén, 2019, 340 s.

Vydání první, formát 130 × 200 mm, vázaný výtisk, barevný.

ISBN 9788074923838.

Cena: 350 Kč.

Kniha vzpomínek prof. MUDr. Jana Petráška, DrSc., je obdivuhodnou kronikou v čase i prostoru jeho dětství, dospívání a profesního zrání. Čtenář je od prvních stránek zaujat smyslem autora pro charakteristické detaily, schopností vytvořit pocit autentičnosti a plasticky, přesvědčivě zobrazit všechny podstatné události v jeho životě. To vše v takovém rozsahu, že vzbuzuje dojem přepisu deníkových záznamů, což autor kategoricky popírá. Mezi konstanty textu nepochybně patří láska a vděk rodičům, vlastní rodině a úcta k učitelům, které prostupují většinou z více než 40 kapitol.

Poměrně značná část textu je věnována dětství a dospívání. Krajina autorova dětství je zabydlena postavami, které jsou vykresleny navýsost hodnověrně, ať již jde o prarodiče, rodiče, vlastní rodinu i četné příbuzné, spolužáky, nebo řadu dalších figurek. Čtenáře zaujme především citové zaujetí vůči všem uváděným protagonistům, stejně jako schopnost zohlednit ve zkratce psychosociální determinanty první republiky. Autora této zprávy, který zná prof. Petráška jako mimořádně náročného pedagoga, přísného examinatora a zvláště neúprosného editora a recenzenta, zaskočila stať popisující „čas her a malin nezralých“. Gymnazista Jan, třídní básník píšíci pod pseudonymem Petr Janíček, se s obdobím prvních milostných vznětů a platonických prvních lásek vyrovnává s neobyčejnou něhou a citem, ale bez sentimentu. Kapitola reflektující gymnaziální studia je dokonalou ilustrací vysoké kvality výuky vycházející z tradic prvorepublikového školství. Studenti měli v naprosté většině ve svých kantorech vzory spontánního vlastenectví, morálky i etiky. Ostatně přesvědčivým důkazem úrovně učitelů těchto ústavů je skutečnost, že řada z nich krátce po roce 1945 mohla zahájit přednášky na vysokých školách.

Pozornost čtenáře zvláště z řad střední a mladé lékařské generace nepochybně překvapí podmínky počátků praxe mladého lékaře Petráška. Vzpomínky této kategorie zaměřené na časné popomocnické období, totiž na léta 1953–1956, jsou výmluvným dokladem stavu veřejného zdravotnictví v Českém Krumlově, ve městě, které v oné době neslo všechny negativní znaky pohraničí. Navzdory tomu anebo snad právě proto odcházel MUDr. Jan Petrášek splnit svůj životní sen, totiž sát se lékařem III. interní kliniky Všeobecné nemocnice s dobrým základem.

Kapitoly věnované působení na III. interní klinice vedené inspirujícím prof. Charvátkem vyplňují podstatnou část knihy. V prvních letech se dr. Petrášek kromě celé-

ho oboru vnitřního lékařství věnoval především sympatoadrenálnímu systému. V tomto úseku endokrinologie dosáhl vynikajících výsledků, což mj. vedlo k tomu, že klinika se stala centrem pro takto nemocné z celé republiky. Je potěšením číst, jak zaujatost problémem, entuziasmus a vytrvalost dokázaly překonat nepřízeň času a podmínek pro vědeckou práci na klinikách v šedesátých, resp. v sedmdesátých letech. Dalším oborem, kterému se prof. Petrášek věnoval, byla kardiologie. Inicioval a posléze od roku 1972 řadu let vedl jednotku intenzivní péče. Spolu s MUDr. J. Šimonovou vydal učebnici „Kritické stavy ve vnitřním lékařství“, která se na dlouhou dobu stala jediným manuálem pro začínající intenzivisty. V roce 1977 zavedl jako jeden z prvních u nás do rutinní praxe echokardiografii a spolu s MUDr. Jaromírem Hradcem sepsali učebnici echokardiografie, první toho druhu. Zásadním způsobem přispěl k tomu, že ve Všeobecné nemocnici byla uplatněna koncepce diferencované intenzivní péče.

Už jsem zmínil, že prof. Petrášek patří mezi obávané recenzenty, všeobecně známá je jeho editorská a lektorská činnost v rámci prestižních nakladatelství zdravotnické literatury. Nelze ovšem opominout, že během 17 let, kdy byl vedoucím redaktorem Časopisu lékařů českých, učinil z tohoto periodika vlajkovou loď České lékařské společnosti J. E. Purkyně. Je politováníhodné, že toto mimořádné úsilí bylo zmařeno v důsledku finančního deficitu a skončilo v bezbřehém oceánu internetu.

Pozornost zasluhují rovněž popisy nejružnějších klinických událostí, osudy spolupracovníků, podobně jako defilé prominentních pacientů, kteří prošli klinikou.

Kniha prof. Petráška je nabitá fakty, která zaujmou lékaře bez ohledu na specializaci, stejně jako historika medicíny či laika. Je nesporné, že k atraktivitě textu přispívá kultivovaný jazyk, neobvykle krásná čeština. Ze všech těchto důvodů se kniha čte se zaujetím a lehkostí.

Prof. Petrášek zpravidla končí svoje recenze odborných knih otázkou, komu je text určen. Soudím, že jeho vzpomínky především medikům a začínajícím lékařům. Je to totiž mimořádná lekce moudrosti o vytrvalosti, zodpovědnosti, empatii, pokoře a úctě k těm, kteří ukazují cestu.

Doc. MUDr. Petr Bartůněk, CSc.,

IV. interní klinika, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze,
e-mail: pbartunek@post.cz